

повчаєте її, або наказуєте, їй. Ви виховуєте її в кожний момент вашого життя, навіть тоді, коли вас немає вдома. Як ви одягаєтеся, як ви розмовляєте з іншими людьми і про інших людей, як ви радієте або сумуєте, як ви поводитися з друзями і з ворогами, як ви смієтеся, читаете газету, – все це має для дитини велике значення”. Автор цих слів –

3. Навіть у найкращих, найщасливіших випадках, навіть у руках талановитих і уважних..... виховання єдиної дитини є надзвичайно складним завданням.

4. Авторитет повинен бути в самих..... незалежно від їх ставлення до дітей, але авторитет зовсім не є спеціальний талант. Його коріння завжди в одному місці: в поведінці....., включаючи сюди всі відділи поведінки, інакше кажучи, все батьківське і материнське життя – роботу, думку, звички, почуття.

5. Сім'я – найважливіша сфера, де людина проходить свій перший громадський шлях! І якщо цей шлях організований правильно, правильно піде і

Практичний досвід доводить, що вдало організована педагогом творча робота, дає позитивні результати, поглиблює інтерес до

Література:

1. Макаренко А.С. Твори : в 7 т. / А.С. Макаренко. – К. : Рад. шк., 1953 – 1955. Т.5. : Загальні питання педагогіки. Виховання в радянській школі. – 1954. – 484 с.

УДК 378.147:37.011.3-051]:008

К.І. Коновалова

аспірантка кафедри педагогіки

Криворізького педагогічного інституту
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПЕДАГОГІВ

Стаття присвячена розгляду культурологічного підходу до формування професійної культури педагогів у сучасній вищій школі. Розглянуто сутність понять “культура”, “підхід”. Проаналізовано тлумачення культурологічного підходу у сучасній психолого-педагогічній літературі. З'ясовано місце культурологічного підходу в дослідженні проблем гуманітарного знання.

Ключові слова: культура, підхід, культурологічний підхід, професійна культура, педагоги, вища педагогічна школа.

Постановка проблеми. Сьогодні вища педагогічна школа висуває високі вимоги не тільки до професійних якостей фахівців, але й до їх рівня культури. Пріоритет культури вносить нові смисли у професійну підготовку педагогів. Це викликає необхідність у підвищенні якості професійної освіти,

науково-публіцистичної спадщини А.С. Макаренка, вдосконалює здібності студентів, розвиває їхні творчі нахили. Відтак, педагогічна діяльність за своєю суттю – творча.

Висновки. Ми маємо усвідомити, що макаренківська педагогіка – це в першу чергу перевірена часом та досвідом система організації виховного процесу, спрямована на активізацію особистісного потенціалу студентства, яке в свою чергу усвідомлює власні можливості у вирішенні проблем і значущості соціальних цінностей (свободи, справедливості, честі, рівності, працелюбства. Розуміючи специфічність та складність професії вчителя, А.С. Макаренко вважав, що «без талановитого вчителя, здатного керувати, що має пильне око, наполегливість, розум, досвід не можливо організувати справжнє навчання» [1, с. 161].

Перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження. Отже, вивчення й відродження педагогічної спадщини А.С. Макаренка, творче використання його ідей є, безумовно корисним підґрунтям у процесі підготовки майбутніх спеціалістів, які в умовах сьогодення повинні буди готові до вирішення будь-яких завдань що ставить перед ними життя.

підготовки професіоналів, здатних реалізувати свої потенційні можливості в мінливих умовах суспільства.

Концептуальні зміни у професійній підготовці педагогів поставили питання про необхідність пошуку методологічних підходів. Досліджуючи проблему формування

професійної культури, необхідно акцентувати увагу на культурологічному підході як одному з провідних нашого дослідження. На думку вчених (І.Саєв, Є.Шиянов), у певній мірі це обумовлено тим, що педагогіка за своєю суттю культуровідповідна, вона, з одного боку, відображає актуальний рівень культури суспільства, а з іншого, надає безпосередній вплив на її потенційний рівень.

Аналіз досліджень та публікацій. Науковцями досліджується педагогіка культури (С.Гессен, І.Зязюн), філософія культури (П.Гуревич, М.Каган, В.Межуєв, С.Франк, Е.Ільєнков).

Особливе місце належить працям учених, у яких досліджувалася проблема формування професійної культури у філософсько-історичному (А.Арнольд, Н.Злобін, М.Каган) та соціологічному (Л.Іонін, В.Межуєв, П.Струве, Т.Ойзерман) напрямках.

Загальні питання реалізації культурологічного підходу в освітньому процесі представлені в роботах Л.Беніна, В.Біблера, Є.Бондаревської, Г.Гайсина, І.Саєва, М.Кагана, Н.Крилова, В.Сластьоніна, А.Флієра.

Вирішення питання становлення фахівця в галузі освіти з погляду культурологічного підходу знайшло відображення в роботах, присвячених загальнопедагогічній підготовці (О.Абдулліна, Є.Белозерцев, С.Бондаревська, Н.Крилова, В.Сластьонін та ін.).

Незважаючи на багатоаспектність наукових досліджень, існує потреба у глибокому осмисленні культурологічного підходу, що уможливить підвищення ефективності здійснення професійної підготовки педагогів в контексті вищої школи, формування їх професійної культури.

Мета статті – проаналізувати культурологічний підхід до формування професійної культури педагогів.

Виклад матеріалу. Культурологічний підхід слід розглядати, перш за все, у контексті загальнофілософського розуміння культури. У сучасному полі філософських досліджень явище культури належить до найважливіших фундаментальних знань про людину, її природу та сутність. Культура виступає як головний організуючий механізм соціальної діяльності людей. Із філософської позиції «культура (від лат. cultura – оброблювання, виховання, освіта) - система історичного розвитку надбіологічних програм людської діяльності, поведінки та

спілкування, які виступають умовою відтворення і змін соціального життя» [7, с.271]. У такому контексті культура розглядається як особлива програма, яка створена кожною людиною та людством взагалі, результат соціальної діяльності, поведінки та спілкування в різних сферах життя.

Поглиблений зміст поняття «культура» визначає тематичний філософський словник як обробку і догляд за землею, щоб зробити її придатною для задоволення людських потреб; терміном культура позначається певна сукупність соціально придбаних і переданих з покоління в покоління значущих символів, ідей, цінностей, звичаїв, вірувань, традицій, норм і правил поведінки, за допомогою яких люди організують свою життєдіяльність.

Педагогічна наука пояснює культуру як певний історичний рівень розвитку суспільства, творчих сил і здібностей людини, виражений в типах і формах організації життя і діяльності людей, у їхніх взаєминах, а також створюваних ними матеріальних і духовних цінностей [4, с.149-150].

Отже, важко вказати на єдине загально визначене розуміння поняття «культура». Поняття «культура» походить від латинського слова «cultura», що в перекладі означає процес оброблювання, виховання, освіта, розвиток, шанування. За своїм змістом та особливостями виникнення, культура пов'язана з землеробством, суспільною працею людей, взаємодією між людьми, що в результаті передає конкретний соціальний досвід. Об'єднуючим виступає те, що культура є результатом діяльності людей на різних історичних етапах і відображає сукупність продуктів життєдіяльності, які передаються з одного покоління в наступне під час освоєння людиною навколишньої природи.

Розглянемо поняття «підхід». Словник української мови надає три значення поняття «підхід». У першому значенні як дія за значенням підійти, підходити. У другому - місце, по якому підходять, наближаються до чого-небудь. У третьому - сукупність способів, прийомів розгляду чого-небудь, впливу на кого-, що-небудь, ставлення до кого-, чого-небудь [6, с.521].

Академік Г.Селевко поняття «підхід» представляє як комплексний педагогічний засіб, що включає три основні компоненти:

основні поняття, використані в процесі вивчення, управління та перетворення виховної практики, що виступають в якості головного інструмента мисленнєвої діяльності; принципи як вихідні положення або головні правила здійснення педагогічної діяльності, що здійснюють істотний вплив на відбір змісту, форм і способів організації виховного процесу, на побудову стилю спілкування і стосунків з учнями, батьками та колегами, на вибір критеріїв оцінки результатів виховної діяльності; методи та прийоми побудови освітнього процесу, які найбільшою мірою відповідають обраній орієнтації. Таким чином, підхід - це стратегія, що визначає напрямок певного дослідження та сприятиме оптимальному вирішенню педагогічних проблем.

Культурологічний підхід посідає провідне місце в дослідженні проблем гуманітарного знання та ґрунтується на положеннях А.Дістервега, який започаткував принцип культуровідповідності. А.Дістервег писав: «При своєму народженні на світ кожна людина знаходить власне оточення, свій народ, серед якого вона призначена жити і принаймні виховуватися вже на певному шаблі культури» [1, с.228]. Іншими словами, культура вже існує до моменту появи людини на світ та активно впливає на формування її освіченості.

Напрямок наукових пошуків І.Ісаєва [2; 3] полягає у визначенні сукупності прийомів та основних тенденцій формування професійно-педагогічної культури на основі культурологічного підходу. Вчений І.Ісаєв культурологічний підхід до дослідження проблем педагогічної освіти пояснює як сукупність теоретико-методологічних положень і організаційно-педагогічних заходів, спрямованих на створення умов щодо освоєння і трансляції педагогічних цінностей і

технологій, що забезпечують творчу самореалізацію особистості вчителя у професійній діяльності [3, с.32].

Н.Крилова трактує культурологічний підхід як сукупність методологічних прийомів, що забезпечують аналіз будь-якої сфери соціального та психічного життя (в тому числі сфери освіти та педагогіки) через призму системоутворюючих культурологічних понять, таких, як культура, культурні зразки, норми і цінності, культурна діяльність та інтереси тощо [5, с.65].

На основі аналізу фундаментальних робіт із методології науки, філософії і культурології Г.Гайсина визначає культурологічний підхід як експліцитне вираження процедур подання об'єктів дослідження як культурних явищ, способів їх розуміння і пояснення з позицій культури. На думку дослідниці, як загальнонауковий методологічний принцип і теоретико-методологічна концепція, культурологічний підхід - це розгляд феномена культури в якості стрижневого поняття в розумінні й поясненні людини, її свідомості та діяльності.

Висновки. Таким чином, культурологічний підхід в якості методологічної основи дозволяє аналізувати педагогічні факти і явища в контексті філософського розуміння культури, з урахуванням соціальних і культурних процесів в минулому, сьогоденні і майбутньому. Саме культурологічний підхід дозволяє скласти об'єктивне уявлення про суть професійної культури педагогів як концептуальної основи сучасної педагогічної освіти. Перспективу подальших досліджень убачаємо у визначенні педагогічних умов, які підвищують ефективність формування професійної культури майбутніх вихователів у період навчання у вищому педагогічному закладі.

Література:

1. Дистервег А. Избранные педагогические сочинения / А.Дистервег. - Москва: Учпедгиз, 1956. - 378 с.
2. Исаев И.Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / И.Ф.Исаев. —Москва: Издательский центр «Академия», 2002. —208 с.
3. Исаев И.Ф. Культурологический подход к исследованию проблем профессионализма педагога / И.Ф.Исаев // Сибирский педагогический журнал. - 2006. - №4. -С.32-36.
4. Коджаспирова Г.М. Словарь по педагогике / Г.М.Коджаспирова, А.Ю.Коджаспиров. - Москва: ИКЦ «МарТ», 2005. - 448 с.
5. Крылова Н.Б. Культурология образования / Н.Б. Крылова. - Москва: Народное образование, 2000. - 272 с.
6. Словник української мови: в 11 томах. — Том 6, 1975. — С. 521.
7. Философский словарь / Под. ред. И.Т.Фролова. — 7-е изд., перераб. и доп. — Москва: Республика, 2001. — 719 с.